

Predsednik Cerar, našli smo rešitev za drugi tir

Peter Frankl, Finance, 04.08.2016

Dajmo ljudem z večnimi obveznicami priložnost, da dokažejo, da gospodarski patriotizem ni zadnje zatočišče političnih pozerjev.

Z Marjanom Mateto, enim najboljših slovenskih direktorjev (Mitol Sežana), vsake toliko pomodrujeva in pred nedavnim je najin pogovor nanesel na slovenske švabske gospodinje. Slovenska nagnjenost k varčevanju je izjemna, o tem je pred nekaj dnevi v Financah pisal kolega Jure Ugovšek. Če seštejemo vse naše prihranke, ti rastejo iz leta v leto, torej če združimo vse, kar imamo v bankah, vzajemnih in pokojninskih skladih, v vrednostnih papirjih ter pod žimnicami, lahko z veliko mero gotovosti zaključimo, da ima povprečni Slovenec približno 15 tisoč evrov prihrankov. Tudi zaradi kar nizke stopnje zadolženosti gospodinjstev, ta sicer narašča zaradi nakupov nepremičnin, je primerjava s pregovorno varčno ali celo škrtro švabsko gospodinjjo povsem na mestu. Četudi Slovenci še zdaleč nimamo toliko prihrankov kot Nemci, lahko rečemo, da smo bogati in da ne zapravljamo veliko. Če bi k prihrankom prišteli še nepremičnine, bi se Nemcem zaradi velikega deleža lastniških kar približali.

Z našo državo je drugače. Njen dolg presega 80 odstotkov BDP, kar ni malo. Bogati ljudje, kar zapufana država. Ker bi radi spodbudili gospodarsko rast v razmerah, ko ljudje ne trošijo veliko, se avtomatično ponuja vprašanje, kako vse te naše prihranke usmeriti v naložbe države, predvsem gradnjo potrebne infrastrukturne. Recimo v kako milijardo vreden drugi tir, za katerega si Slovenec očitno želi, da bi ga zgradila država, in to tako, da bi ga zgradila z lastnimi sredstvi, in nikakor ne tako, da bi vsaj deloma to naložbo pokrila s prodajo deleža, ki ga ima v Luki Koper, ali vsaj dela tega deleža. Ne pozabimo, povprečen Slovenec je zaljubljenec v državno lastnino, spomnimo se samo »primorske vstaje« ob zgolj bežni omembi, da bi si kdo upal prodati del podjetja Luka Koper grabežljivim tujcem. Slovenec noče trošiti, v skladu z logiko ekonomistov Jožeta Pavliča Damijana in Paula Krugmana naj zaradi rasti na njegovo mesto torej stopi država.

Dajmo ljudem z večnimi obveznicami priložnost, da dokažejo, da gospodarski patriotizem ni zadnje zatočišče političnih pozerjev.

Kako povezati kar obsežne slovenske prihranke z željami ljudi in države, ki nima dovolj denarja oziroma zadolžitvenega potenciala za gradnjo potrebne infrastrukture? Preprosto. Zdaj k znanemu slovenskemu finančniku Jožku Peterlinu, s katerim sva se nedavno srečala in v Piranu tuhtala, kako narediti ta most. Večne državne obveznice - to je rešitev, pravi Peterlin. Gre za tako imenovane perpetual bonds, obliko investiranja v državne papirje brez dospetja. Država, ker je večna, izda obveznice in naložbenikom plačuje samo obresti in nič glavnice - za vse večne čase. Ta nekoliko pozabljeni instrument za zadolževanje države je v razmerah neobstoječe inflacije in neobstoječih obresti ustrezen, o njem je pred časom govoril celo nekdanji grški finančni minister Varufakis, po mnenju Peterlina bi država brez težav prodala za kake štiri milijarde večnih obveznic, še posebej, če bi bil prospekt v skladu z recimo zanesljivim angleškim pravom. Poglejmo: če bi država za drugi tir izdala večne obveznice v vrednosti milijarde evrov, bi ob štiriodstotni obrestni meri na leto plačala samo 40 milijonov in samo to bi se štelo v njen dolg. To bi pa že šlo, kajne, poleg tega bi nekaj z drugim tirom tudi sama zaslužila ... Da ne govorimo o dodatnih koristnih učinkih drugega tira.

Sam k temu dodajam: večna obveznica bi bila za Slovence tudi priložnost, da svoje prihranke postavijo na mesto svojih besed (put your money where your mouth is). Denimo: če je povprečna plača zaposlenega v Luki Koper okoli 3.100 evrov bruto, bi vsak od te tisočerice lahko brez težav vanje naložil vsaj tisoč evrov. Samo delavci Luke Koper bi tako prispevali promile.

Bi to bil nekakšen samoprispevek? Niti ne. Res sicer je, da bi večne obveznice bile priložnost, da bi v državno lastnino zaljubljeno srce povezali tudi s kešem, ampak gre za obliko, ki je vsaj stokrat privlačnejša od kardeljanskega razlastninjenja ljudi, saj bi se vlagatelj za večno obveznico odločil sam, pa še na borzi bi jo lahko prodal, če bi si želel povrniti vsaj del glavnice. Če bi bila na borzi cena nizka, bi jih država odkupovala in seveda je patriotsko, če država svoj dolg pametno znižuje.

Vse je jasno; na potezi sta zdaj premier Cerar in njegov prihodnji finančni minister.